

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiin pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiin, strada Măcelarilor 47.
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr
pentru fie-care publicare.

„Reflesiuni“

la tractatul „din esperințele și dorințele mele în biserică greco-orientală.”

IV.

Nu tocmai bucuros me ocup de aceea parte a tractatului, unde e vorba de mănăstiri, dar trebuie să o fac, pentru ca să închei cu reflesiunile mele. Din capul locului mărturisesc, că nu sum pretin mare al mănăstirilor și părerea aceasta a mea o împărtășesc mulți oameni ađi. Poate să greșesc eu, poate să greșească și cei de o părere cu mine, dar mănăstirile ađi numai pot avea aceea însemnătate, ce o au avut odinioară, când ele se înființau pentru de a servi de locuri unde să se păstreze lucrările literare și documentele de preț — cari în lipsa de tipografii acolo se decopiau și multiplicau spre a fi lățite printre oameni *)

Au avut mănăstirile rol frumos odată și cu deosebire atunci, când ele erau centrul cultivării științelor și artelor, dar ađi nu și mai pot vindeca acel rol. Cine se nu scie, că pe timpul cruciaților mulți oameni cu dare de mână și stări au depus averile lor tocmai în mănăstiri spre scopuri filantropice, și că tocmai acumularea de averi a atras atențiunea călugărilor spre plăceri și alte ocupațiuni, neglijând științele și ocupațiunile cinstite de așa, că ele au devenit cuibul multor păcate. Protestantismul a pus capăt mănăstirilor și din averile lor a ridicat institute de cultură conduse de oameni necălugări, cari apoi au prestat cu mult mai mari servii omenirii ca călugării.

Împăratul Iosif al II-lea a redus numărul mănăstirilor, pentru-că era om înțelept, ear după revoluțiunea franceză din 1789 nu s'a mai înființat până la concordatul din 1855 nici o mănăstire, ci toate au fost nimicite și prefăcute în alte institute cum sunt orfanotrofee, spitaturi, institute pentru surdo-muți etc., tot instituțiuni acomodate pentru trebuințele omeniei.

*) Vor fi avut mănăstirile o misiune cu mult mai sublimă, de cum ea se definiază aici. Dacă au decădut mănăstirile pentru puțina grige de ele: nu urmează, că să le abandonăm, ci să le regenerăm. Să cultivăm în tineretul nostru mai mult abnegațiunea bărbătească, decât ambițiunile vane, și vom avea într-altele și elemente bune pentru mănăstiri folositoare. Red.

FOIȚA.

Predică la ziua de anul nou 1888, când s'a serbat centenarul bisericii greco-orientale din Brețcu (Bereczk.)

(Urmare.)

După aceea i-s'a dat numirea ungurească de Bereczkfalva, eară la anul 1426 în ziua întâiului mucenic Stefan, la recomandarea lăispanului siculic Petrus de Pelsöt (Pelströt) din familia Bebek, s'a dus în Brașov la regele Sigismund patru locuitori, anume Cneazul sau biroul de atunci Magyar János, Lemhényi Gergely, Nyuitodi Péter și românul Radu Țacu sau Țacău și acestia au câștigat drepturi Brețcului de avea magistrat și tribunal spre a se înmulți mai tare poporul din oraș, căci fiind chiar la marginea țării și în drumul dușmanilor, mereu își prăpădea locuitorii. Cumcă în tot timpul acesta a fost român în Brețcu se dovedește atât din numirea de villa valachalis, cât și din deputațiunea, ce s'a dus la regele Sigismund, carele a domnit dela 1387 1437 și carele a ridicat Brețul la rangul de cetate sub numirea de Bereczk városa, în care poziția se susține până astăzi, perdându-și tribunalul — și numai starea financiară poate să contribuie întru a se declara de comună mare, abdicând de dreptul căști-

E drept, că ele ear s'au înmulțit mai târziu și în Franca și prin alte țări și cu deosebire țeara românească a fost băntuită de astfelu de instituțiuni ca nici o altă țeară, până când domnul Cuza nu a secularizat unele din ele, cari erau o adevărată plagă și ai căror locuitori erau culeși din drojdiile societății române de pretutindenea.

Me bucur, că dl autor al tractatului nu reclamă astfelu de mănăstiri, dar nici cele reclamate de dea nu le țin de instituțiuni necesare.

Mi se va reflecta, că acești călugări au intrat mai târziu în mănăstire și nu de copii mici, dar aceasta reflesiune nu poate avea loc, pentru-că este cunoscut lucru, că nici un băiat nu și alege cariera sa de copil, afară de meseriași, neguțatori etc, ci toți după ce au parcurs unele studii și apoi în zădar am căuta să crescem pe tineri între ziduri pentru-că numai odată vor eși în lume și vor întoarce spatele pentru vecie mănăstirei.

Foarte bine se practicează ađi în biserică orientală, că pe așa numiții dignitari episcopesciorimetropolitani alege episcopul din tinerii cei mai escelenți, ca cu timpul să formeze așa numitul stat major.

Nu e vorbă, că și episcopii pot greși în alegerea oamenilor acestora, dar se ădice, că numărul 1 reprezintă cu atât mai mult, cu câte nule i urmează, dar de aci nu rezultă ca apoi din acești dignitari mai târziu să fie neapărat episcopi. Pracsă dovedește tocmai contrariul, că zădecă dacă unul din ei prin calitățile lui escelează, se ridică la rangul de episcop la din contră nu, ci se ia refugiu la alți bărbați, cari au dat probe de vrednicie și de tact administrativ.

Așa s'a întâmplat cu actualul cap al bisericii din Bucovina, pe carele meritele l'au ridicat la treapta de arhieru și nu tagma călugărească, ba avem și noi casuri analoage.

Viitoriul o să ne mai dea și alte doveđi și tocmai de aceea dignitarii actuali vor trebui să fie oameni foarte onorabili, afabili și adăpați din isvoarele științelor, dacă vor să pună pe cap mitra arhierască vr'odată și apoi e treaba lor să o facă sau nu — dar atăta ambițiune trebuie să presupunem dela ei, căci altfelu sunt bine situați și nu au de a lupta cu greutăți financiare sau cu calamități familiare.

Destinele bisericii noastre din Ungaria și Transilvania sunt depuse mare parte în mâinile mirenilor, și dacă ei nu vor afla toate, dar toate recerințele

gat înainte de asta ce 461 de ani de a avea magistrat. Previilegiul Brețcului s'a mai înouit și întărit de principii Ioan Zapolya 1531, Sigismund Bathori 1602, Gabriel Bathori 1608, Gabriel Bethlen 1615, George Rakoczi I. 1631, George Rakoczi II. 1654, Mihail Apași I 1666, împăratul Leopold I. 1701, și prin alte diplome dela Maria Teresia Ba se află în archiva orașului și o diplomă nobilitară dela Mihai Viteazul în limba latină și subscrisă cu litere cirile. Scopul, ce s'a intenționat prin aceste privilegii însă nu s'a ajuns, deoarece înainte stătorii Brețcului nefiind primitori de străini, din contră prigoinindu-i, a rămas totdeauna, până astăzi cu locuitori puțini așa încât sunt comune mai impopulate decum e Brețul, care în urma separatismului celui mare n'a putut înainta în nici o privință. Cel care voiesce să afle despre ținutul Treiscaunelor cetească istoria lui Kállay Ferencz, tipărită la Nagy-Enyed.

Ce privește fundarea comunei bisericesci românesci încă nu o scim, în care an anume s'a format, fiind însă cunoscută religiozitatea poporului român, carele nu putea exista fără bisericii așa nu greșesc, dacă voi pune-o tot pe timpul, când purta numele de „villa valachalis“ dară fiind-că comuna politică a fost pustiită în mai multe rënduri așa încât în urma acestor dese pustiiri sa vëdut siliți locuitorii a se trage mai în jos din valea dumbrăvii unde a fost comuna politică mai nainte spre a nu fi așa în loc strimtorat, ca astfel escënduse focuri

concentrate în o persoană, care aspiră la episcopie nu se face nici unui călugăr nedreptate, dacă se alege de cap ai cutărei episcopii o persoană, care a dovedit, că e la locul seu unde l' pui și că are voia și abnegațiunea de a presta servii bisericii precum și priceperea și destoinicia cuvenită.

Avem noi mult mai simțite lipse în biserică, decât ca să ne ocupăm în prima linie cu întrebarea, că cine au să fie fiitorii episcopi și asesori consistoriali cu ranguri călugăresci și de acele ar trebui să ne ocupăm mai cu insistință.

Timoteiu Cipariu al greco-catolicilor a fost mare literat, dar de sigur, că ar fi fost slab episcop și conducătoriu al bisericii, și așa soiu de literați sunt buni între 4 ziduri, dar nu pot fi buni conducători ai unei biserici.

Aci să recer și alte însușiri, cari nu pot fi discutate pe cale ăiaristică, dar fără de cari biserică este ca și fără conducătoriu și cei ce au să aleagă, cu deosebire la noi le pun toate în cumpănă și apoi să pronunță

Episcopii cei dintăiu ai bisericelor au fost oameni căsătoriți până prin veacul al VIII-lea, și căți din ei nu au escelat în carierele lor mai mult ca următorii lor făcuți din călugări.

Noi avem cei drept casuri de precedentă, că s'a ales de episcopi bărbați nu din tagma monahală și poate să se ivească și pe viitoriu asemenea casuri, dar tocmai bucuros nu o facem aceasta, pentru că totuși aceia, cari au fost pe lângă un episcop multă vreme, cari l'au însoțit în călătorii, cari îi sciu corespondințele cu autoritățile, cari au avut de a refera acte organizătoare și și au însușit și nesce maniere per eminentiam urbane în convenirile cu dignitari civili și militari, trebuie ceteris paribus preferați mai cu seamă și din acel punct de vedere, că e de sperat, cumcă ori cari dispozițiuni testamentari vor prinde bine bisericii și apoi acolo îi sunt într'ajutoriu și consilierii săi, și ceeace nu poate episcopul pot toți la olaltă numai să voiască și să aibă tragere de inimă cătră prosperarea intereselor bisericii.

Am scris aceste fără să am pretensiunea de a fi scris în materia aceasta ceva, ce nu ar putea fi combătut de alte vederi contrarii de ale mele, — dar le-am scris în credință de a contribui la scoaterea adevărului la iveală acolo, unde o părere sau alta am vëdut, că e greșită și nu coreșpunde actualelor stări de lucruri. Un deputat congressional.

se poată fi mai asigurate contra lor, a rămas însă numele locului acela de pe valea dumbrăvii, de adevăratul Brețcu, pe unguresce „Igaz-Bereczk“ așa încât și după pomii ce se mai află pe acolo încă se poate documenta, că acolo a fost odată orașul, căci se află și pruni, cireși meri și peri. Cu ocaziunea astorfel de pustiiri și incendiuri ardea și biserică, ba fiind-că s'a întâmplat de astfel de pustiiri au provenit și din partea moldovenilor, cari făceau invasiuni devastatoare în țeară, așa conlocuitorii unguri începură a le face greutăți întru reedificarea bisericii românilor, așa încât pe timpul când s'a făcut unația, poporul era silit să se ducă la biserică unită din Lemnia (Lemhény), ceeace poporul o face numai silit, și lipsese lui sufletesci le mângăia monachi din Moldova și cu deosebire din mănăstirea Cașinului, sau venind ei în Brețcu sau brețcanii ducându-se la Cașin. Pe un timp aveau numai o clopotniță, unde se află acum cele două mori din sus ale orașului, după aceea și făcură o biserică de lemn pe deal, unde locuim acum românii și unde se află grădina scoalei și fiind-că biserică de lemn se apropia de stricare la anul 1786 în Oct. în 20 de ăile s'a pus fundamentul acestei s. biserici, în carea ne aflăm acum și carea s'a isprăvit, după cum vedem în scrisoarea de deasupra uși, la anul 1787.

(Va urma.)

Nr. 110 [1803] 1-3

CONCURS.

Pentru întregirea parohiei din Streiu-Plopi cu filia Bretea maghiară în protopresbiteratul Hațegului, se scrie prin aceasta concurs cu termenul de 30 zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

- 1. Porțiune canonică, agrii și fânaș 13 jugere, computate în bani fl. 50
2. Dela 80 numeri de casă câte două măsuri de curcuz nesfârmat cu tuleul computate cu 1 fl. . . . fl. 80
3. Dela 80 numeri de casă câte două zile de lucru clacă cu intertenția parochului, computată ziua cu 50 cr. . . fl. 80
4. Stolele îndatinate și toate cele lalte venite parochiale statorite în sinodul parochial la 29 Novembre 1887 fl. 80
Suma . . . fl. 290

Doritorii de a compete la aceasta parochie au a și așterne suplicele lor instruite conform prescrierilor „Statutului organic“ și ale regulamentului pentru parochii, până la termenul suscitat la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Hațeg, la 10 Martiu, 1888. Oficiul protopresbiteral gr. orient. al tractului Hațeg.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Rațiu m. p., protopresb.

Nr. 1447/1888. [1804] 1-2

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de notariu în comuna Porcesci se scrie concurs cu termenul până la 28 Aprilie, 1888.

Venitele:

- Salariu 400 fl. v. a.
Cuartir natural.
Șeșase stênjini de lemne de încăldît.

Tacsele statorite pentru lucrările private.

Reflectanții au a și așterne cere rile până la termenul arêtat sub-semnatului.

Sibiu, 24, Martiu, 1888.

Fabritius m. p. pretorul suprem.

Picăturie de stomach Mariazeler,

care lucră de minune în contra tuturor boalelor de stomach.

Neasemnat mai bune, ca ori cari altele, pentru lipsa de apetit, și slăbiceinea stomachului, respirație, vânturi, răgăeli acre, colică, catar de stomach, acreală, formarea de peatră, producerea de prea multă flegmă, gălbănare, greață și vărsături, (vomări), durere de cap (în cazul când provine dela stomach), convulsii de stomach, constipație sau inerie, încălearea stomachului cu mâncări și beuturi, limbici, splină, ficat, și hemoroizi. Prețul unei sticle dimpreună cu manducerea la întrebunțarea lor 35 cr., o sticlă dublă 60 cr.

Espositul-Central prin farmacistul Carl Brady, Kremsier (Moravia).

Picăturile de stomach Mariazeller nu sunt un arcan. Părțile constitutive sunt arătate la fie care sticlă pe explicarea la întrebunțarea lor. Veritabile se pot căpăta mai în toate farmaciile.

Avis! Picăturile veritabile de stomach Mariazeller, se falsifică și imitează în multe părți. Ca semn al veritabilității, are să se ia totdeauna, embalgia cu care se învelesce sticla, și care e r și e în partea de deasupra prevădută cu marca fabricii, având pe lângă aceasta de a să m și observa, ca explicarea la întrebunțarea lor, care se află la fie care sticlă să fie imprimată în tipografia lui H. Gusek în Kremsier.

Veritabile se pot căpăta: Sibiu, farmacia Wilh. Morscher, farmacia Karl Müller, farmacia August Teusch. — Orăștia, farmacia George Deak, farmacia Ios. Graffius, farmacia N. Vlad. — Avrig, farmacia Keserü. — Satu-lung, farmacia Gustav Iekelius. — Alba-Iulia, farmacia Iul. Frühlich. — Mediaș, farmacia Schuster. — Sas-Sebeș, farmacia Ludwig Binder, farmacia I. C. Reinhard. — Aiud, farmacia Em. Kovács. — Petroșeni, farmacia G. Gerbert. — Mercurca, farmacia Chr. Fr. Schimert. [1707] 17-25

Serisuri fonciare de 5%

ale

Institutului de credit și de economti „Albina“ în Sibiu.

Aceste scrisuri fonciare, notate la bursa din Budapesta aduc 5% interese și ofer siguranța cea mai mare fiind ele asigurate:

- 1. Prin hipotecă mai mare ca întreită, care adecă întrece siguranța pupilară usitată.
2. Prin un fond special de garanție prescriș prin lege de fl. 200,000 elocate în efecte publice sigure.
3. Prin toată cecalaltă avere a institutului.

Cuponi de interese se plătesc, fără de nici o subtra gere, la semestru, în 1 Ianuarie și 1 Iulie la cassa institutului în Sibiu, la filială în Brașov și la „Banca comercială ungară în Budapesta. La cerere pe scrisurile fonciare se dau împrumuturi până la 90% a valoarei lor de curs, pe lângă 5 1/2% pe an.

Scrisurile fonciare se răscumpără în valoarea lor nominală cel mult în 30 ani, prin tragere la sorti în tot anul.

Ele se află de vëndare în cursul zilei de fl. 98.50 la

P. I. Cabdebo, bancar în Sibiu.

[1805] 1-3

Chiar acum au eșit de sub tipariu

Cuvântări bisericesci

la toate sêrbetorile de preste an

de Ioan P. Papiu.

Un volum de preste 24 coale 8º mare, hârtia fină.

Numele dlui I. Papiu este mult mai bine cunoscut clerului român, decât să fiă de lipsă a mai recomanda acest nou product al d-sale. Clerul român au învățat a-i aprețui scrierile d-sale pentru însemnata lor valoare literară. — Noul tom de predici întrece încă toate volumurile de predici edate până acum, prin întocmirea sa — având o notiță istorică la fie-care sêrbetoare, — care arată timpul întroducerei, fasele prin cari a trecut și modul cum s'a stabilit respectiva sêrbetoare.

Prețul unui exemplariu cu porto francat e 2 fl. v. a. sau 5 franci lei n., plătibili și în bilete de bancă ori marce postali.

A se adresa la Editura opului

Cancelaria Negruțiu în Gherla — Sz-ujvár.

[1806] 1-3

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1887.

Table with multiple columns showing train routes and schedules between Budapest, Predeal, Arad, Timisoara, Sibiu, and other locations. Includes sub-tables for Simeria (Piski) - Petroșeni, Arad - Timișoara, and Timișoara - Arad.

Nota: Numerele cele grase inseamnă oarele de noapte.